

อาหารเลี้ยงเชื้อทำจากข้าวและถั่วเหลือง สำหรับใช้ แยกและทดสอบเชื้อราบางชนิดที่ทำให้เกิดโรค "กลาก"

ปรีมณฑ์ กาญจนัญฐิติ Ph.D.*

นายสุรีย์ บุลยเลิศ วท.บ. (เทคนิคการแพทย์)

กัญญา วรรณกุล วท.บ. (เทคนิคการแพทย์)

บทคัดย่อ

จากการนำเอาวัตถุดิบส่วนมากที่หาง่ายในประเทศ มาทดลองประกอบกันเข้าในอัตราส่วนต่าง ๆ หลายครั้งหลายหน เพื่อเตรียมเป็นอาหารเลี้ยงเชื้อราที่มีความสำคัญทางการแพทย์ พบว่าแป้งข้าวเจ้า แป้งถั่วเหลือง น้ำตาลกลูโคส และ yeast extract โดยมี Phenol Red เป็น Indicator ตามอัตราส่วนที่รายงาน สามารถใช้เตรียมเป็นอาหารเลี้ยงเชื้อราให้เจริญเติบโตได้เทียบเท่ากับที่เลี้ยงบน Sabouraud Agar และยังบอกความแตกต่างระหว่างโคโลนีของรา contaminants และรา Dermatophytes ที่ทำให้เกิดโรคผิวหนังในคนได้ จึงอาจใช้เป็นมีเดียสำหรับแยกและทดสอบรา dermatophytes แทนมีเดียประเภทเดียวกันที่คงส่งซื้อจากต่างประเทศ

บทนำ

โรคผิวหนังจากเชื้อรา 'Dermatophytosis' หรือ "กลาก" เป็นโรคเชื้อราที่พบบ่อยที่สุดในเขตร้อน (1) ในการวินิจฉัยโรคนี้ นอกจากจะ

อาศัยการตรวจบริเวณแผลที่เกิดขึ้นแล้ว แพทย์จะหาหลักฐานจากห้องปฏิบัติการด้วย เพื่อยืนยันในการวินิจฉัยโรคได้ถูกต้อง โดยชุดเอาผิวหนังที่บริเวณแผล นำมาตรวจหาเชื้อด้วยกล้อง

* ภาควิชาจุลชีววิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รับตีพิมพ์: 11 พฤษภาคม 2522

จุลทรรศน์และทำการเลี้ยงเชื้อ เพื่อศึกษา
ชนิดของเชื้อราที่เป็นต้นเหตุของโรค แต่เนื่อง
จากมีเชื้อรารายู่มากมาย ที่ไม่ได้เป็นสาเหตุของ
โรค มักจะปะปนเข้ามาเจริญเติบโตร่วมอยู่ด้วย
เสมอ จึงจำเป็นต้องอาศัยแพทย์ หรือ นัก
วิทยาศาสตร์ที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี
ทำการศึกษารายละเอียดถึงลักษณะต่าง ๆ ของ
เชื้อราจากกล้องจุลทรรศน์ และอาจต้องใช้การ
ทดสอบทางชีวเคมีเข้าช่วย จึงจะบอกได้ว่าเป็น
ราชนิดใด เป็นสาเหตุของโรคหรือไม่

อาหารเลี้ยงเชื้อราทั่วไปที่ใช้ในห้องปฏิบัติ
การได้แก่ Sabouraud dextrose agar,
Mycosel agar, Mycobiotic agar (2) ซึ่ง
ต้องสั่งซื้อ จากต่างประเทศ ในราคาแพงทั้งสิ้น
เมื่อพิจารณาถึงส่วนประกอบในอาหารเลี้ยงเชื้อ
เหล่านี้ พบว่า Peptone และ Sugar เป็นส่วน
ประกอบหลักที่ให้ธาตุไนโตรเจน และ คาร์บอน
เราสามารถผลิต ข้าว ถั่ว น้ำตาล ได้เป็นจำ
นวนมากวัตถุดิบเหล่านี้มีสารอาหารต่าง ๆ ซึ่ง
เพียงพอที่จะนำมาปรุงเป็น อาหารเลี้ยงเชื้อรา
และแบคทีเรียให้เจริญเติบโตได้เป็นอย่างดี ใน
ราคาถูกกว่า

รายงานต่อไปนี้ เป็นผลสำเร็จของการนำ
เอา ถั่วเหลือง ข้าว และน้ำตาลกลูโคส มา
ประกอบกันเข้าเป็นสูตรอาหารพร้อมกับสารเคมี
บางอย่าง เพื่อเตรียมเป็นมีเทียมสำหรับเลี้ยงเชื้อ
ราทั่วไปที่มีความสำคัญทางการแพทย์ และยัง
สามารถใช้ทดสอบได้ดีกว่า เชื้อราที่ขึ้นบน
มีเทียมนี้เป็นราที่ทำให้เกิดโรคผิวหนัง ซักตาก

หรือไม่ เพียงอาศัยการสังเกตปฏิกิริยาการ
เปลี่ยนสีของมีเทียมรอบโคโลนีเท่านั้น เป็น
การช่วยทำให้ค้นหาเชื้อราที่เป็นสาเหตุของโรค
ได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยไม่ต้องใช้นัก
วิทยาศาสตร์ผู้ชำนาญในเรื่องนี้แต่อย่างใด

ส่วนประกอบของอาหารเลี้ยงเชื้อ

เพื่อประโยชน์ในการเรียกชื่อ สำหรับ ประ
เมินคุณภาพมีเทียมนี้ต่อไป จึงให้ชื่ออาหารเลี้ยง
เชื้อที่เตรียมขึ้นใหม่นี้ว่า "สวนดอก มีเทียม"
(SDM) ตามสถานที่ ๆ ทำการทดลอง มีส่วน
ประกอบดังนี้ -

แป้งข้าวเจ้า (สถาบันค้นคว้าและพัฒนา
ผลิตภัณฑ์อาหาร ม.เกษตรศาสตร์) 10 กรัม
แป้งถั่วเหลือง (สถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิ
ภัณฑ์อาหาร ม.เกษตรศาสตร์) 10 กรัม
น้ำตาลกลูโคสหรือกลูโคสไฮโดร - ที (เอเซีย
ยูเนียน แลบอราทอรี) 20 กรัม Yeast
extract (Difco) 5 กรัม ผงวันบริสุทธิ์
(ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศรีอัครา) 15 กรัม น้ำกลั่น
1000 มิลลิลิตร น้ายา 0.5% Phenol Red
40 มิลลิลิตร

ปรับ pH ด้วย 1 N. HCL ให้ได้ 6.0
วิธีเตรียม

ซึ่งส่วนประกอบตามอัตราส่วนที่กำหนดให้
ใส่ลงในขวดแก้วที่มีขนาดพอเหมาะ เติมน้ำ
กลั่นต้มและคนให้เข้ากันจนเดือด บน Water
bath จนกว่าจะละลายเข้ากันดี (ประมาณ 30-45
นาที) จึงเติมน้ำยา 0.5% Phenol Red แล้ว
ปรับ pH ด้วย 1 N. HCl ให้ได้ประมาณ 6.0
ซึ่งจะทำให้สีของมีเทียมเป็นสีเหลืองอมส้ม แล้ว
จึงนำไปฆ่าเชื้อโดย Autoclave ที่ 15 ปอนด์

/การวางหัว เป็นเวลา 15 นาที ทั้งทงไว้ให้เย็นโดยที่วันยังไม่ทันแข็งตัวจึงเขย่าให้เข้ากันอีกครั้ง ก่อนเทเพลท ถ้าจะทำเป็น Agar slant ให้บรรจุหลอดแก้วก่อนนำไปฆ่าเชื้อใน Autoclave เมื่อผ่านการฆ่าเชื้อแล้วจึงทงไว้ให้เต็มลง เมื่อจะวาง slant ควรเขย่าอีกครั้งเพื่อไม่ให้มีตะกอนนอนก้น

วิธีการ

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเจริญเติบโตของรา Dermatophytes บน Sabouraud dextrose agar ของ Eiken chemical co. (SDA) และบน SDM

ทำการเลี้ยงเชื้อ *Trichophyton rubrum*, *Trichophyton mentagrophytes*, *Epidermophyton floccosum* และ *Microsporium gypseum* ลงบน SDA slants ที่อุณหภูมิห้อง เมื่อมีอายุได้ 11 วัน จึงใช้สำลีที่ผ่านการฆ่าเชื้อแล้ว ใส่ลงใน slant เชื้อละ 2 มิลลิลิตร ใช้ inoculating loop ตูเบา ๆ ให้สปอร์หลุดอยู่ในหัวแล้วเขย่าประมาณ 1 นาที จึงใช้สำลีที่มีสปอร์นี้จำนวน 1 loop แทะลงกลางเพลท ให้หยกน้ำทั้งหมดติดอยู่บนผิวของมีเทียม ทำการทดลองเช่นนี้บน SDM และ SDA อย่างละ 5 เพลท ต่อเชื้อ 1 ชนิด ใช้ masking tape ปิดโดยรอบทุกเพลท เก็บไว้ที่อุณหภูมิห้อง วัตถุประสงค์ของโคโลนีที่เกิดขึ้น และสังเกตการเปลี่ยนแปลงของมีเทียมรอบโคโลนีของเชื้อราบน SDM ทุกวัน ตลอดระยะเวลาที่ทำการทดลอง 6 วัน

2. เพื่อทดสอบปฏิกิริยาของ SDM รอบโคโลนีของรา dermatophytes เปรียบเทียบกับรา contaminants และ pathogenic fungi บางชนิด

เลี้ยงเชื้อราที่ไปบน SDA ที่อุณหภูมิห้อง เป็นเวลา 10 วัน

จำนวน

<i>Microsporium audouinii</i>	1 strain
<i>Microsporium distortum</i>	1 strain
<i>Microsporium nanum</i>	1 strain
<i>Microsporium canis</i>	1 strain
<i>Trichophyton rubrum</i>	13 isolates
<i>Trichophyton mentagrophytes</i>	2 isolates
<i>Sporothrix schenckii</i>	1 strain
<i>Allescheria boydii</i>	1 strain
<i>Fusarium sp.</i>	1 strain
<i>Cladosporium sp.</i>	2 isolates
<i>Penicillium sp.</i>	2 strains
<i>Aspergillus niger</i>	1 strain
<i>Aspergillus flavus</i>	1 strain

ทำการเลี้ยงเชื้อเหล่านี้ที่ไปบน SDM โดยให้ Inoculum มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 ซม. วางลงบนผิวมีเทียมตรงกลาง slant เก็บไว้ที่อุณหภูมิห้อง สังเกตการเจริญเติบโตของโคโลนี และปฏิกิริยาเปลี่ยนแปลงเป็นสีแสดของ SDM รอบโคโลนี ตามระยะเวลา Incubation period ต่าง ๆ จนถึง 7 วัน

3. ทำ slide culture (3) ของเชื้อราดังต่อไปนี้

<i>Trichophyton rubrum</i>
<i>Trichophyton mentagrophytes</i>
<i>Microsporium gypseum</i>
<i>Epidermatophyton floccosum</i>
<i>Sporothrix schenckii</i>
<i>Allescheria boydii</i>
<i>Fusarium sp.</i>

Cladosporium sp.

Penicillium sp.

Aspergillus sp.

โดยใช้ Agar block ขนาดประมาณ 1 ค.ร.ช.ม. เตรียมจาก SDM และ SDA ศึกษา ลักษณะต่าง ๆ ทางกล้องจุลทรรศน์ของแต่ละ เชื้อบนมีเดียทั้งสองชนิด หลังจากเลี้ยงเชื้อไว้ ที่อุณหภูมิห้องเป็นเวลา 6 วัน จึงยก cover slip ขึ้นเอา agar block ออกแล้วเติม lactophenol cotton blue จำนวนพอเหมาะ ปิด cover slip เช่นเดิม แล้วใช้ยาทาเล็บทาปิดโดยรอบ นำ ไปตรวจด้วยกล้องจุลทรรศน์

ผลการทดลอง

1. ภายหลังจาก 24 ช.ม. *Microsporium gypseum* และ *Trichophyton mentogrophytes* สามารถ ออกและเจริญได้รวดเร็วทั้งบน SDA และ SDM สตรีบโคโลนีนบน SDM เปลี่ยนเป็นสีแดงอย่าง ชัดเจนหลังจาก incubate ไว้ 2 วัน *Trichophyton rubrum* และ *Epidermophyton floccosum* เริ่มออกในวันที่ 2 ทั้งบน SDA และ SDM สตรีบโคโลนีนบน SDM เปลี่ยนเป็น สีแดงโคชัคเจนภายหลัง incubate ได้ 3 วัน จากการวัดเส้นผ่าศูนย์กลางของโคโลนีของเชื้อ ราแต่ละ ชนิด บน มีเดีย ทั้ง สอง พบว่า รา dermatophytes ทั้ง 4 ชนิด มีอัตราการงอก ของสปอร์และการเพิ่มขนาดของ โคโลนีใกล้เคียงกัน แต่ *Microsporium gypseum* เท่านั้นที่มีอัตราการเพิ่มขนาดของโคโลนีนบน SDA ได้ ดีกว่าบน SDM ตั้งแต่วันที่ 4 ของการเลี้ยงเชื้อ เป็นต้นไป รายละเอียดผลการทดลองนี้แสดง ไว้ในตารางที่ 1

2. เมื่อเลี้ยงรา dermatophytes เปรียบ เทียบกับรา contaminants หรือ pathogenic fungi บางตัวบน SDM พบว่ารา dermatophytes ทุก species ที่ทำการทดลอง มีปฏิกิริยาทำให้ สีของมีเดียรอบโคโลนี เปลี่ยนเป็นสีแดงโคชัค เจน ภายหลังจากเลี้ยงเชื้อที่อุณหภูมิห้องเป็น- เวลา 3 วันเป็นต้นไป ส่วนราชนิดอื่น รอบ โคโลนียังคงเป็นสีเหลืองตลอดระยะเวลาที่ทดสอบ 7 วัน รายละเอียดผลการทดลองแสดงไว้ ในตารางที่ 2

3. ลักษณะทางกล้องจุลทรรศน์ ของ รา dermatophytes 4 ชนิดทั้งบน SDA และ SDM ยังคงแสดงลักษณะจำเพาะต่างๆ ที่สามารถบอก ชนิดได้ และจากการสังเกตพบว่า รา dermatophytes ทั้ง 4 ชนิด สามารถสร้าง microconidia บน SDM ได้มากกว่าบน SDA ราชนิดอื่น ๆ ที่ทดลอง ยังคงมีลักษณะและปริมาณการสร้าง สปอร์ใกล้เคียงกัน

วิจารณ์

“สวนดอก มีเดีย” (SDM) จะเป็นอาหาร เลี้ยงเชื้ออีกชนิดหนึ่งที่สามารถเลี้ยงเชื้อราทั่วไป ได้เช่นเดียวกับ Sabouraud dextrose agar (SDA) แต่ข้อดีของ SDM อยู่ที่ สามารถแสดง ปฏิกิริยาทำให้สีของมีเดียรอบ ๆ โคโลนีของ รา dermatophytes เปลี่ยนเป็นสีแดง ส่วนรา ชนิดอื่นส่วนมากไม่เกิดปฏิกิริยาดังกล่าว คุณสมบัตินี้ทำให้ตรวจหาเชื้อรา dermatophytes ได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น โดยเฉพาะ dermatophytes ที่สร้าง Macroconidia และ Microconidia เป็นจำนวนเล็กน้อย ยกแก่การค้นหา เช่นบาง strains ของรา *Trichophyton rubrum*

ตารางที่ 1 แสดงอัตราการเพิ่มขนาดของโคโคไธของรา Dermatophytes ที่เลี้ยงบน Sabouraud dextrose agar และ (SDA) ส่วนอกมิกเทียม (SDM) ที่อุณหภูมิห้อง ในเวลา 6 วัน

Dermatophytes	เส้นผ่านศูนย์กลางของโคโคไธ (ค่าเฉลี่ยจากการทดลอง 5 ครั้ง, ซ.ม.)											
	Sabouraud dextrose agar (SDA)						ส่วนอกมิกเทียม (SDM)					
	วันที่ 1	วันที่ 2	วันที่ 3	วันที่ 4	วันที่ 5	วันที่ 6	วันที่ 1	วันที่ 2	วันที่ 3	วันที่ 4	วันที่ 5	วันที่ 6
Trichophyton rubrum	0	เริ่มออก	เริ่มออก	0.6	0.7	0.8	0	เริ่มออก	เริ่มออก	0.6	0.8	+
Trichophyton mentagrophytes	เริ่มออก	0.7	1.0	1.5	2.0	2.7	เริ่มออก	0.8	1.1	1.5	2.0	+
Epidermophyton floccosum	0	เริ่มออก	0.5	0.6	0.9	1.2	0	เริ่มออก	0.5	0.7	1.0	+
Microsporium gypseum	0.7	0.8	1.2	2.0	2.8	3.7	0.6	0.8	1.2	1.6	2.2	2.8

- + = รอบโคโคไธเติบโตเป็นสีแสด
- ± = รอบโคโคไธเริ่มเปลี่ยนเป็นสีแสดอ่อน
- = รอบโคโคไธเป็นสีเหลือง
- 0 = ไม่มีการเจริญเติบโต

ตารางที่ 2 แสดงปฏิกิริยาของ สวนดอก มีเทียม (SDM) รอบโคโลนีของรา dermatophytes และราชนิดอื่น ๆ ภายหลังจากเลี้ยงเชื้อที่อุณหภูมิห้อง ในระยะเวลา ตั้งแต่ 1 ถึง 7 วัน

เชื้อรา	การเปลี่ยนสีของ SDM หลังจากเลี้ยงเชื้อ(วัน)						
	1	2	3	4	5	6	7
<i>Microsporum audouinii</i>	-	±	+	+	+	+	+
<i>Microsporum distrotum</i>	-	±	+	+	+	+	+
<i>Microsporum nanum</i>	-	±	+	+	+	+	+
<i>Microsporum canis</i>	-	±	+	+	+	+	+
<i>Trichophyton rubrum</i> (13 isolates)	-	-	±	+	+	+	+
<i>Trichophyton mentagrophytes</i> (2 isolates)	-	-	±	+	+	+	+
<i>Sporothrix schenckii</i>	-	-	-	-	-	-	-
<i>Allescheria boydii</i>	-	-	-	-	-	-	-
<i>Fusarium</i> sp.	-	-	-	-	-	-	-
<i>Cladosporium</i> sp. (2 isolates)	-	-	-	-	-	-	-
<i>Penicillium</i> sp. (2 strains)	-	-	-	-	-	-	-
<i>Aspergillus</i> sp. (2 strains)	-	-	-	-	-	-	-

- = มีเทียมสีเหลือง   ± = มีเทียมสีแกมอ่อน หรือสีแกมในบาง strain   + = มีเทียมสีแกม

Trichophyton mentagrophytes และ *Microsporum audouinii* ซึ่ง 2 species แรกเป็นราที่พบบ่อยที่สุดในประเทศไทย (4,5) อย่างไรก็ตาม มีรา contaminants บางตัวสามารถเปลี่ยนสี SDM เป็นสีแกมได้ภายหลังเลี้ยงเชื้อตั้งแต่ 7 วันขึ้นไป ดังนั้นระยะเวลาที่จะอ่านผลได้ถูกต้องที่สุด ไม่ควรเลี้ยงเชื้อเกิน 7 วัน เมื่อ subculture ต่อ ๆ ไปใน SDM ในช่วงระยะเวลาไม่เกิน 7 วัน พบว่ารา contaminants จะไม่สามารถเปลี่ยนสี SDM เป็นสีแกมได้ ซึ่ง

ผิดกับ *Dermatophyte Test Medium* (6) เมื่อ subculture ด้วยรา contaminants จะเปลี่ยนเป็นสีแกมเกือบทุกตัวและเมื่อเลี้ยงรา dermatophytes บนมีเทียมนี้ จะอ่านผลแน่นอนต้องใช้เวลาดัง 2 สัปดาห์ (4) นอกจากนี้ *Dermatophytes Test Medium* ยังต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศในราคาแพง

ตามปกติเชื้อทุกตัวจะ Metabolise สาร Nitrogenous compound ที่อยู่ใน Medium เป็นผลทำให้ pH รอบโคโลนีสูงขึ้น เพราะ

เกิดการสะสม Ammonia (7) ทำให้ Phenol red indicator เปลี่ยนเป็นสีแดงรอบโคโลนี คงจะเห็นได้ในการทดลองเตรียม Medium ที่ประกอบด้วยแป้งถั่วเหลือง 1% แป้งข้าวเจ้า 1% Yeast extract และ Phenol red รอบโคโลนีทุกตัว ไม่ว่าจะ เป็น contaminants หรือ dermatophytes จะเปลี่ยนเป็นสีแดงทันทีเมื่อมีการเจริญเติบโต ครั้นเมื่อนำมาเลี้ยงใน Medium ที่มีส่วนประกอบเช่นเดียวกันนี้ แต่มี glucose ผสมอยู่ด้วย 2% สันนิษฐานได้ว่า glucose จะถูก oxidised ผ่าน TCA cycle เกิด Intermediate products ทำให้มีการสังเคราะห์กรดอะมิโนจาก Ammonia ได้มากขึ้น (8) เชื้อราที่สามารถ oxidise glucose ได้รวดเร็วเช่น ราในกลุ่ม contaminants จึงไม่มีการสะสม Ammonia ทำให้ pH รอบโคโลนีไม่สูงขึ้น สีของ Medium จึงยังคงเป็นสีเดิมตรงข้ามกับรา dermatophytes ซึ่งได้ชื่อว่าเป็น keratinophilic fungi (9) ย่อมมีความสามารถในการแตกสลาย Nitrogenous compound ได้ดีกว่าอื่น ๆ แม้จะมี glucose ถูก oxidise ก็คงยังมีการสะสมของ Ammonia อยู่ ดังนั้น รอบโคโลนีของรา dermatophytes ยิ่งเจริญเติบโตมากขึ้นก็ยังมี pH สูงขึ้นเพราะ glucose หมกไปทำให้ Indicator เปลี่ยนเป็นสีแดงในระยะ 3-4 วัน หลังจากเชื้อขึ้น

ในกรณีที่ Medium มีแต่ glucose, yeast extract และ Phenol red ไม่มีแป้งถั่วเหลืองและแป้งข้าวเจ้า เมื่อทดลองเลี้ยงเชื้อราบน Medium นี้แล้ว ปรากฏว่ารอบโคโลนีของรา contaminants ส่วนมากรวมทั้งรา dermatophytes

ยังคงมี pH สูงขึ้นและเปลี่ยนเป็นสีแดง อธิบายได้ว่าเมื่อไม่มีแป้งถั่วเหลืองและแป้งข้าวเจ้าจะทำให้ Activity ในการสลาย Nitrogenous compound จาก yeast extract มากขึ้นทำให้เกิดการสะสม Ammonia มากเกินกำลังที่รา contaminants บางตัวที่จะใช้ Ammonia ให้หมดไปได้แม้จะมีการ Oxidation จาก glucose เกิด Intermediate products ที่จะดึง Ammonia ไปสร้างเป็นกรดอะมิโน

“สวนดอก มีเคี่ยม” ราคาถูกกว่ามาก เพราะส่วนประกอบที่ใช้เตรียม หาซื้อได้ง่ายในท้องตลาด ไม่ต้องสั่งจากต่างประเทศ กลูโคโซลติก (บริษัทเอเชียนยูเนี่ยน แลบบอราทอรี จำกัด) สามารถใช้แทนน้ำตาล glucose ได้ดี Agar ชนิดเป็นผงสำเร็จรูป (ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศรีอิสรา) ก็ใช้แทน Agar ของ Eiken หรือ Difco ได้มีเพียง yeast extract เท่านั้นที่ยังต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ ราคาต้นทุนของ สวนดอก มีเคี่ยม ประมาณลิตรละไม่เกิน 20 บาท ในขณะที่ Sabouraud dextrose agar ราคาลิตรละประมาณ 80 บาท และยังคงเสียเงินตราต่างประเทศโดยไม่จำเป็น

ข้อเสียของ “สวนดอก มีเคี่ยม” อยู่ที่การเตรียมค่อนข้างยาก ละลายน้ำไม่ดี เมื่อเปรียบเทียบกับ Sabouraud dextrose agar ก่อนเทเพลทหรือวาง slant ควรทิ้งให้เย็นลงมากที่สุด โดยที่ยังไม่แข็งตัว แล้วเขย่าให้เข้ากันดีเสียก่อน อีกประการหนึ่ง ในขณะเลี้ยงเชื้อ ถ้ามีแบคทีเรียบางชนิดเข้ามาเจริญเติบโตอยู่ใกล้ ๆ โคโลนีของรา dermatophytes อาจทำให้รอบ

โคโตนของราไม่เปลี่ยนเป็นสีแดง หรือถ้ามีรา contaminants ขึ้นร่วมติดๆกันมาก ก็อาจทำให้รอบโคโตนไม่เปลี่ยนเป็นสีแดงเช่นกัน บัญชีหาเชื้อจากไข่ได้ด้วยการเติม Chloramphenicol 0.05 กรัม/ลิตร เพื่อยับยั้งการเจริญเติบโตของแบคทีเรีย และ Cycloheximide 0.5 กรัม/ลิตร เพื่อยับยั้งการเจริญเติบโตของรา Contaminants.

อย่างไรก็ดี สวนคอก มีเตียม ก่อตั้งอยู่ในชั้นทดลองที่จะใช้แยกเชื้อ จากคนใช้เป็นจำนวนมาก ๆ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. Kamalam, A. and Thambiah, A.S. A study of 3891 cases of mycoses in the tropics. *Sabouradia*, 14:129-148, 1976.
2. Beneke, E.S. and Rogers, A.L. Media for general use. In: *Medical Mycology Manual*; pp. 35-37, Burgess Publishing Co., Minneapolis, Minn. 55415, 1970.
3. Beneke, E.S. and Rogers, A.L. Slide Culture Method. In: *Medical Mycology Manual*. pp. 10-11, Burgess Publishing Co., Minneapolis, Minn. 55415., 1970.
4. โคจรจรัส, เรณู. Dermatophytosis. ใน: *โรคผิวหนัง เต็ม 1 (บรรณาธิการ ธาดา เปี่ยมพงศ์สานต์)* หน้า 36-38, เอราวัณการพิมพ์, กรุงเทพฯ, 2519.
5. Feungphian, M., Khanjanasthiti, P. Morphological and biochemical variations of *Trichophyton rubrum*. *Bull of Chiang Mai Ass. Med. Sci.* 10: 67-76, 1977.
6. Taplin, D, Zaias, N., Rebell, G. and Blank, H. Isolation and recognition of dermatophytes on a new medium (DTM). *Archs. Derm.* 99: 203, 1969.
7. Conn, E.E. and Stumpf, P.K. The

Nitrogen Cycle. In: *Outlines of Biochemistry*. pp. 370-379, John Wiley & Sons, Inc., New York London Sydney, 1967.

8. Burnett, J.H. Amino acid synthesis. In: *Fundamentals of Mycology*. pp. 191-286, Edward Arnold (Publishers) Ltd. London 1968
9. Rippon, J.W. Dermatophytosis and Dermatormycosis In: *Medical Mycology*. pp. 96-110: 1974. W.B. Saunders Company, Philadelphia, London, Toronto, 1974.

ABSTRACT

Dermatophyte Test Medium made from rice and bean

Parimondh Khanjanasthiti, Ph. D.*
Chaisuree Bunyalert, B.Sc (Med. Tech.)
Kulaya Waradanukul, B.Sc (Med. Tech.)

New composition of dermatophyte test medium (Suan Dok Medium) has been formulated from rice and soy bean. Common dermatophyte colonies on this medium cause colour change around the colonies within 3-4 day incubation while contaminant fungi can retain the colour of the medium through 7 days or more after inoculation. Both groups of fungi can flourish on Suan Dok medium as well as Sabouraud dextrose agar.

Formula

Rice flour	10 g.
Soy bean flour	10 g.
Glucose	20 g.
Yeast extract (Difco)	5 g.
Agar	15 g.
Distilled water	1000 ml.
0.5% Phenol Red solution	40 ml.
pH 6.0 (adjusted with 1 N HCl)	

* Department of Microbiology, Faculty of Medicine, Chiang Mai University.

Received: 11 May 1979